ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
EKT
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 3 (1903)

Δελτίον ΧΑΕ 3 (1894-1902), Περίοδος Α'

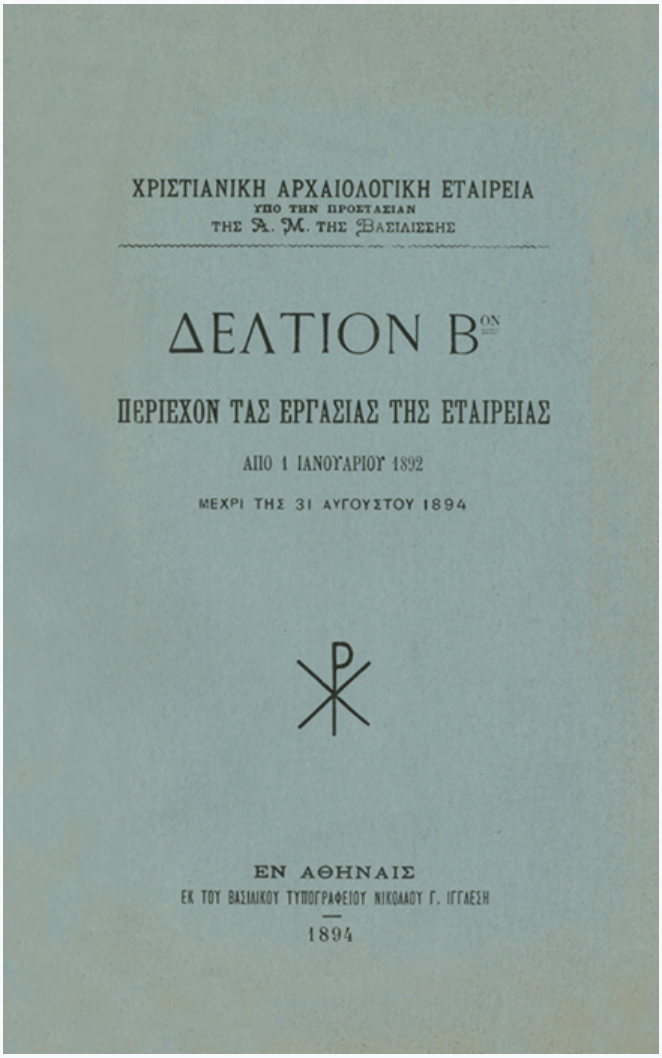
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ
ΤΗΣ Α. Μ. ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

ΔΕΛΤΙΟΝ Β^ΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΤΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΑΠΟ 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1892

ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ 31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1894

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΙΓΓΛΕΣΗ
1894

Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Μελέται, εργασίαι και περιηγήσεις του 1896

Γεώργιος ΛΑΜΠΑΚΗΣ

doi: 10.12681/dchae.1553

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΛΑΜΠΑΚΗΣ Γ. (2013). Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Μελέται, εργασίαι και περιηγήσεις του 1896. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, *3*, 37–51. https://doi.org/10.12681/dchae.1553

https://epublishing.ekt.gr | **e-Εκδότης:** EKT | **Πρόσβαση:** 12/10/2026 16:06:08

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Μελέται, εργασίαι και περιηγήσεις του 1896

Δελτίον ΧΑΕ 3 (1894-1902), Περίοδος Α'• Σελ. 37-51

ΑΘΗΝΑ 1903

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE
e-Publishing

www.deltionchae.org

ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Γ. ΛΑΜΠΑΚΗ

Διευθυντοῦ τοῦ Χριστιανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου

ΜΕΛΕΤΑΙ, ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ 1896

Φίλοι ἑταῖροι,

Α'. Κατάστασις τοῦ Μουσείου.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἤδη ἔτος 1896 εἰσῆλθον ἐν τῷ Μουσείῳ ἡμῶν ἐν ὅλῳ 114 ἀντικείμενα ἐγγραφέντα ἐν τῷ κώδικι τοῦ Μουσείου ὑπὸ τοὺς ἀριθ. 2209—2322.

ἤτοι εἰσῆλθον	
Χειρόγραφα	60
Χειρόγραφα ἐπὶ μεμβράνης	2
Βιβλιοθήκη Πασπάτη	58
Φωτογραφίαι	13
Ἀρχιτεκτ. κατόψεις	3
Τὸ ὅλον	114

προῆλθον δὲ	
Ἐκ δωρεᾶς	89
Φροντίδι Διευθύνσεως	10
Ἐξ ἀγορᾶς	15
Τὸ ὅλον	114

Ὡς ἐκ τοῦ βιβλίου δὲ τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ Μουσείου ἡμῶν ἐξάγεται, οἱ ἐπισκεφθέντες αὐτὸ κατὰ τὸ ἔτος 1896 ἀνέρχονται εἰς 3150. ἦτοι ἐπεσκέφθησαν τοῦτο κατ'

Ἰανουάριον	325	Ἰούλιον	240
Φεβρουάριον	210	Αὔγουστον	320
Μάρτιον	420	Σεπτέμβριον	360
Ἀπρίλιον	608	Ὀκτώβριον	126
Μάϊον	195	Νοέμβριον	103
Ἰούνιον	120	Δεκέμβριον	123

Τὸ ὅλον 3150 (1)

Β'. Περιηγήσεις ἡμῶν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα.

Καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1896, εἰ καὶ περὶ τὴν δύσιν τῆς ἡμετέρας νεότητος εὑρισκόμεθα, (καὶ γὰρ τὸ 42ον τῆς ἡλικίας ἡμῶν διατρέχομεν), οὐχ ἧττον πλήρεις ζωῆς καὶ ποιήσεως ἐπεσκέφθημεν τὴν Ἰτέαν, τὴν Ἄμφισσαν, τὴν παρὰ ταύτην Μονὴν τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ, τοὺς Δελφούς, τὴν Δεσφίναν, τὴν Ἀντίκυραν, τὴν Λαμίαν, τὴν Ὑπάτην, τὴν παρὰ ταύτην Μονὴν τοῦ Ἁγάθωνος καὶ τὴν Στυλίδα.

Αἱ σπουδαιότεραι δὲ τῶν μελετῶν ἡμῶν κατὰ τὰς περιηγήσεις ταύτας εἰσὶν αἱ ἑξῆς :

Ἐν Ἀμφίσσῃ τῇ 7 Αὐγούστου 1896 ἐπεσκέφθημεν τὸν ἀρχαῖον ναὸν τοῦ Σωτῆρος, κάλλιστον οἰκοδόμημα Βυζαντινῆς τέχνης (Εἰκ. 8), φέρον πλούσια κεραμοπλαστικὰ κοσμήματα καὶ διασῶζον τὴν χρῆσιν τῶν διαστύλων καὶ θωρακίων τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

---

1. Ἕνεκα τῆς τελέσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, γνωστὸν ὅτι ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους ἐν Ἀθήναις ἦτο μεγίστη. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ φύλακος ὑπαλλήλου οὔτε τὸ τέταρτον τῶν ἐπισκεπτομένων ἐνεγράφετο, συμπεραίνομεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεπτῶν ἀνῆλθε περίπου εἰς 12000.

Ἡ Ἁγία Τράπεζα τοῦ ναοῦ τούτου στηρίζεται ἐπὶ τριῶν κιονίσκων πρὸς τιμὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Φωτογραφικὰ ἀπότυπα τοῦ ναοῦ τούτου κατεχωρήσαμεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 2313—2316· ἀρχιτεκτονικὴν δὲ κάτοψιν καταθέσαμεν ὑπ' ἀριθ. 2318.

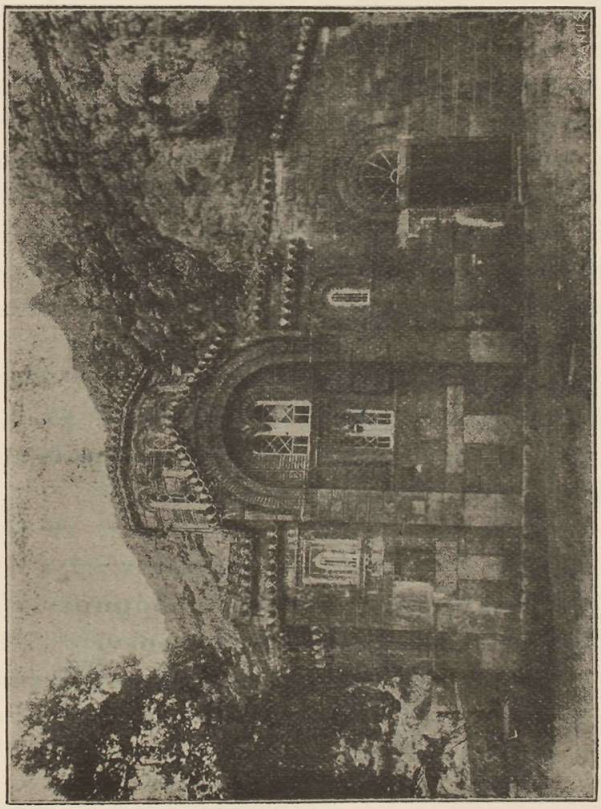

Εἰκ. 8.
Ὁ ἐν Ἀμοιδῇ ἀρχαῖος Βυζαντινὸς ναὸς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος

Ἐν δὲ τῷ φρουρίῳ Ἀμφίσσης καταμετρήσαμεν τὸν ἠρειπωμένον ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας μήκ. μέτρ. 15 πλ. 9.10.

Τῇ 9 Αὐγούστου ἐπεσκέφθημεν τὴν παρὰ τὴν Ἄμφισσαν Μονὴν τοῦ Προφήτου Ἠλιού.

Ὁ ναὸς ταύτης καταστραφεὶς τῷ 1870 ὑπὸ σεισμοῦ ἀνηγέρθη

νέος. Θαυμάσιον τὸ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ξυλογεγλυμμένον εἰκονοστάσιον, ἔργον Ἀναστασίου Ἠπειρώτου (1). Φωτογραφικὸν ἀπότυπον τούτου καταθέσαμεν ἐν τῷ Μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 2307 τὴν δὲ Ἀρχιτεκτονικὴν κάτοψιν ὑπ' ἀριθ. 2319.

Τῇ 11 Αὐγούστου, λάτρεις τῆς ποιήσεως τῶν Προγόνων, προλουσθέντες εἰς τὰ νάματα τῆς Κασταλλίας, ἐπεσκέφθημεν τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια τῶν Δελφῶν, ὧν τὸ μαντεῖον ἀπὸ τοῦ δ'. αἰῶνος ἐσίγησε. Διὰ τὴν πληθὺν τῶν ἐν Δελφοῖς χριστιανικῶν μνημείων ἰδιαιτέραν ἐπιθυμοῦμεν νὰ συγγράψωμεν μονογραφίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα « **Χριστιανικοὶ Δελφοὶ** » πραγματευομένην περὶ τῶν ἐκεῖσε ἐπιγραφῶν, τῶν ἀναγεγλυμμένων μαρμάρων, καὶ τῶν κιονοκράνων, ἐφ' ὧν ἀπεικονίζεται τὸ ἱερὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μονόγραμμα. (2). Μνείας ἄξιον ὅτι παρὰ τὴν Κασταλλίαν πηγήν, ἐν ᾗ ἐλούοντο οἱ ἐθνικοὶ ἡμῶν πρόγονοι, νῦν εὑρηται ὁ ναΐσκος τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, οὗ φωτογραφικὸν ἀπότυπον καταθέσαμεν ὑπ' ἀριθ. 2812.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐρειπίων περιεσώθη τὸ μετόχιον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου μηκ. μέτρ. 9,55 (ἄνευ τῆς κόγχης) πλ. 7, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν « **ἀνεκτίμητον μουσεῖον τῆς Χριστιανικῆς τέχνης** ».

Οὕτως ἐσωτερικῶς ἐπὶ τῶν στύλων τοῦ ναοῦ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν Ζωγράφων (3) ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς τέσσαρα ρητά.

1. **Τοῦτον τὸν οἶκον ὁ πατὴρ ᾠκοδόμησεν.**
2. **Τοῦτον τὸν οἶκον ὁ υἱὸς ἐστερέωσεν.**
3. **Τοῦτον τὸν οἶκον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀνεκαίνισεν.**
4. **Τριὰς ἁγία Δόξα σοι.**

---

1. Οὗτος ἐστὶν ὁ κατασκευάσας καὶ τὸ εἰκονοστάσιον τοῦ ἐν Γαλαξειδίῳ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

2. Τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν προλαβών, ὁ κ. J.Laurent ἐξέδωκεν ἰδίαν πραγματείαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Delphes Chrétien» ἐν τῷ «Bulletin de correspondance Hellénique, Paris». Τὸ ἐν σελίδι δὲ 244 τῆς πραγματείας ταύτης σχημ. 13, βεβαίως κατὰ λάθος ἐτέθη ἀνάποδα.

3. Ἑρμηνεία τῶν Ζωγράφων Διονυσίου ἱερομονάχου.—Ἀθῆναι 1853 σελ.252.

Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἀνέγνωμεν τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας :

Ἔλαβε τέρμα ὁ θεῖος οὗτος οἶκος δι' ὑπομονῆς ἐν μέσῳ χρόνῳ | δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦ ἐνεστῶτος χρόνου τὸ χιλιοστὸν καὶ ἑκατὸν ἑπτάκις τεσσαρακοστὸν | τρίτον τῷ σωτηρίῳ δόξα μεγίστη τῇ ζωοδόχῳ Κρήνῃ | τῇ λυτρωσάσῃ ἡμᾶς ἐκ τῶν κινδύνων καὶ ἐπιβούλων δεινῶν | ἀντιμάχων θύτης συμεὼν ταπεινὸς κτίτωρ | ἅμα συν Φιλοθέῳ καθηγουμένῳ.

Ἱστορήθη καὶ ἐκαλλωπίσθη ὁ θεῖος καὶ πανσεπτος ναὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου δι' ἐξόδου | καὶ μόχθου τοῦ ἐντιμοτάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου σιὼρ Κσώλου(=Κονσόλου;)κυρίου Ἰωάννου Ντοιου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων ἐπὶ τῆς ἱεραρχίας τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Κυρίου Ἀγαπίου | ἡγουμενεύοντος τοῦ πανοσιοτάτου Πγκ Κυρίου παγκρατίου 1751 | Κατὰ μῆνα Ἰανουάριον 14.

Διὰ τὴν λαμπρὰν δὲ αὐτῶν σύνδεσιν διακρίνονται αἱ εἰκόνες τῆς Σταυρώσεως, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς μεταλήψεως τῆς Ὁσίας Μαρίας διὰ τοῦ Ἀββᾶ Ζωσιμᾶ, καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Καρπενησιώτου, μαρτυρήσαντος τῇ 23 Σεπτεμβρίου 1672, κρατοῦντος ὠόν, ἐν τῶν συμβόλων τοῦ ἑαυτοῦ ἐπαγγέλματος (παντοπώλου) καὶ φέροντος περίεργον τὴν ἐγχώριον αὐτοῦ περιβολήν. (1)

Ἐν τῷ Ἱερῷ βήματι ἐπὶ τοῦ μύακος εἰκονίζεται ἡ πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν, ὑφ' ἣν ἡ θεία Λειτουργία, τῶν Ἁγίων ἀγγέλων λιτανευόντων τὸν Ἰησοῦν ὡς ἐν ἐπιταφίῳ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς :

« Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν Οὐρανῶν ».

Κατωτέρω δὲ εἰκονίζονται οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας συλλειτουργοῦντες.

Ἐν δὲ τῷ Διακονικῷ λίαν ἐντέχνως παρίσταται ὁ Ἅγιος Λαυρέντιος γονυκλινὴς βράζων τὸ ζέον ἐπὶ τοῦ θυμιαματηρίου. (2)

---

1. Ἰδὲ βίον αὐτοῦ Δουκάκη Συναξαρ. Μὴν Σεπτέμβριος.

2. Φρίκη καταλαμβάνει ἡμᾶς πληροφορουμένους ὅτι ἡ Γενικὴ Ἐφορεία τῶν ἀρχαιοτήτων δηλ. ὁ κ.Καββαδίας ἐπέτρεψε τῇ Γαλλικῇ Σχολῇ τὴν κατεδάφισιν τοῦ περισέμνου τούτου μνημείου ἐπὶ τῇ κενῇ ἐλπίδι μή τι ὑπὸ τὸν ναὸν κρύπτεται.

Καὶ τὸ μὲν ναΐδριον μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιγραφῶν καὶ τῶν ἀνεκτιμήτου

Τῇ 13 Αὐγούστου ἐπεσκέφθημεν τὴν Δεσφίναν, σεμνὴν πατρίδα τοῦ ἥρωος ἐπισκόπου Ἡσαΐου, τοῦ μικρὸν πρὸ τοῦ Ἀθανασίου Διάκου μαρτυρικῶς φονευθέντος. Ἐν τῷ μικρῷ ναΐδιῳ τῆς Ἁγίας Τριάδος, νεκροταφείῳ τῆς Δεσφίνης, μηκ. 9.10 πλ. 3 90, ἐσπουδάσαμεν τὰς ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου ἁγιογραφίας· τοῦ 1332 Θεοδώρου καὶ Κωνσταντίνου Ἀναλητῶν ἱερέων καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Στηριότη, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης :

ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΘΗ ΕΚ ΒΑΘΡΩΝ ΚΑΙ ΕΖΩΓΡΑΦΙΘΥ Ο ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΝΑΟΣ ΟΥΤΟΣ | ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΓΑΒΡΙΗΛ ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΝΔΡΩΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ ΜΗΝΑ ΚΟ | ΠΟΥ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΙΕΡΕΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΗΤΗ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΙΕΡΕΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΗΤΗ | ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΣΤΗΡΙΟΤΗ ΕΤΟΣ ,Ϛ·Ω·Μ·Ϲ·Ν·Ϲ·Ι·(=6840=1332 **ἐνδικτιῶνος** ἀντὶ **ἰνδικτιῶνος πέμπτης καὶ δεκάτης).**

ἀξίας ἁγιογραφιῶν καὶ τῆς εἰκόνος τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Καρπενησιώτου, φέροντος τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ περιβολὴν διὰ παντὸς κατεστράφη, **οὐδὲν** δὲ ὑπὸ τὸν ναὸν εὑρέθη.

Καὶ ὅμως, ἀντὶ νὰ θρηνήσῃ ἡ Γενικὴ Ἐφορεία τῶν ἀρχαιοτήτων ἐπὶ τῇ ἀνεπανορθώτῳ ἐθνικῇ ζημίᾳ ταύτῃ, ἐν χαρᾷ παρέστη ἐκεῖ τῇ 19 Ἀπριτοῦ 1903 τοῖς ξένοις συνεορτάζουσα, ἀδιάφορον ἂν μία μεγάλη περίοδος τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας ἀπώλετο. Ἡ περίοδος αὕτη ἦτο Χριστιανική. Τί κοινὸν μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλλάδος ; Οὕτως ἐσκέφθη ὁ φίλος ἡμῶν καὶ οὕτως ἔπραξεν· τοῦτο δὲ λίαν ἐπικαίρως ὑπομιμνήσκει ἡμῖν, νομίζομεν, τὸ Δισώπειον **«ὦ κάκιστα ζῶα, τῶν οἰκιῶν ἡμῶν ἐμπιπραμένων αὐτοὶ ᾄδετε ».**

Εἰς ἄλλο κράτος ὑπὸ πατρικὴν Κυβέρνησιν, τὴν ἑαυτῆς ἱστορίαν καλῶς ἐννοοῦσαν, οὐδέποτε θὰ ἐπιτρέποντο τοιαῦται **ἀνισόρροποι προτιμήσεις** ἐπὶ μεγίστῃ βλάβῃ τῆς **ἐνιαίας Ἱστορίας** τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους.

Καὶ ὅπως μὴ δόξωμεν ὅτι εἰκῇ καὶ ἄνευ λόγου λέγομεν ταῦτα παραπέμπομεν εἴ τινας μόνον τῶν ἐπελθουσῶν ἀνεπανορθώτων καταστροφῶν· οὕτω παράβαλε Ν. Ἐφημ. 30. Σεπτεμβρίου 1888. 4 Ὀκτωβρίου 1888. 30 Ὀκτωβρίου 1888. 13 Ἰανουαρίου 1889. Πρακτικὰ τῆς Βουλῆς. Γ'. συνόδου ΙΔ'. περιόδου Συνεδριάσεις 13. Ἰανουαρίου 1889. Γ. Λαμπάκη Μονὴ Δαφνίου ἔκδοσις 1889 σελ. 62, 70, 73, 74, 94, 95, 96, 198 κλ. πρβλ. Λαμπάκη. Ἡ Μονὴ Δαφνίου μετὰ τὰς ἐπισκευὰς ἔκδ. 1898. Χρις. Ἀρχ. Ἑταιρ. Δελτ. Α'. σελ. 56—59 Δελτ. Β'. σελ. 63. κλ. κλ.

Ἐν Δεσφίνᾳ ὑπάρχουσι τρεῖς ἐνοριακαὶ ἐκκλησίαι, τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους καὶ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Παρεκκλήσια δὲ ἐννέα, ἐξ ὧν ἐπεσκέφθημεν τὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τὸ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου.

Ὡσαύτως τῇ 13 Αὐγούστου ἐπεσκέφθημεν τὴν παρὰ τὴν Δεσφίναν ἀρχαίαν Μονὴν τοῦ Προδρόμου, ἐπίσης καὶ τὸν ἔξωθεν ταύτης ἀρχαῖον ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (μηκ. 8,35 πλ. 2,65) φέροντα ἁγιογραφίας ιβ΄—ιγ΄. αἰῶνος, σπουδάσαντες ἅπαντα τὰ κειμήλια, τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὰς Χριστιανικὰς Ἀρχαιότητας τοῦ ναοῦ.

Κατὰ τὴν 10 Σεπτεμβρίου τοῦ 1896 ἐπεσκέφθημεν τὴν Λαμίαν, ἐξετάσαντες πάντας τούς τε ἐνοριακοὺς καὶ τοὺς ἠρειπωμένους αὐτῆς ναούς. Ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας Δεσποίνης, ἱδρυμένῳ ἐπὶ ἀρχαιοτάτου χριστιανικοῦ ναοῦ, ἐπὶ κινητοῦ πίνακος ἀνέγνωμεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἔχουσαν οὕτως:

† **Τήνος δὲ τὸ ἔργου ἐν γράμασιν οὐ λέγω θς (= Θεὸς) γὰρ οἶ | δεν ὁ τὰ πάντα γινόσκων. ἐσκαλίσ | θη. ἱστορήθη. ἐχρυσώθη. κε ἐκαλ ω | πίσθη τὸ παρὸν τέμπλεον. διὰ σην[δρ]ομῆς. ἐξόδου τε καὶ δαπάνης· καὶ πλίστης | ἐπιμελείας τοῦ τημιωτάτου καὶ εὐγενεστάτου | ἄ ρχοντος· καὶ ἐπιτρόπου. Κυρὶ Κὺρ Κα | τζηφέλου Πρωτεκδίκου, υἱοῦ τοῦ ποτε Κα | τζηπολυζώη. Ἀρχιερατεύον | τος τοῦ Θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ζη | τουνίου Κυρίου Κύρ Ἀνθίμου. ἐφημερεύ | οντος δὲ τοῦ Πανοσιωτάτου κυρίου Κὺρ Νικη | φόρου. Ἀνεψιοῦ τοῦ Κατζηφέλου ἔτη σωτηρίο αψλθ | νοεμβρίου ιη΄. ἔγηναν η ολώτης. τὰ ἔξοδα τόσο | εἰς τὴν ξυλὴν. τόσο εἰς σκαληστικά. τόσο εἰς τὸ μάλα | μα. τόσο καὶ εἰς τὸ χρίσωμα· τόσο καὶ εἰς ταὶς ἠκό | νες τόν ἀριθμῶν γρόσια 900 ἤγουν ἐνεακό | σια.**

Λόγου ἄξιον τὸ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ εἰκονοστάσιον, καθόσον ἐν τούτῳ διαφυλάσσονται λαμπρῶς αἱ διαιρέσεις τῶν διαστύλων τῆς

ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ὁ ἐπ' αὐτῶν κοσμήτης, καὶ αἱ μετὰ τὴν νίκην τῶν φίλων τῶν ἁγίων εἰκόνων ὑπεράνω τοῦ κοσμήτου τοποθετηθεῖσαι ἱεραὶ εἰκόνες τοῦ δωδεκαώρτου.

Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ναοῦ τοῦ καλουμένου **«Παναγία Ἀρχοντική»**, ἧς ἔφοροι οἱ γεωργοί, ἀνορθογράφως ἀναγινώσκομεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην.

Ἐπὶ τὴν Ἀρχιερατία[ν] τοῦ Θεοφιλεστάτου | Ἐπισκόπου Ζητουνίου Κυρίου Κυρίου Ἀνθίμου | †Ὁ θεῖος οἶκος οὗτος ἐπ' ὀνόματι τῆς Ὑπεραγίας | Θεοτόκου ἤτοι τῶν Εἰσοδίων ἦν. ἐκ φθόνου τοῦ μισοκάλου | ἐκατακάη ἐξ ἐδάφος ἰδοὺ πάλιν Θεοῦ εὐδοκοῦντος ἀνακενίθη ἐπὶ ἔτος ΑΨΞ (=1760) | διὰ ἐξόδων τοῦ ἐντιμοτάτου ἄρχοντος Κυρίου Κυρίου Δημητρίου Παπαδημητρόπλου ταπεινοῦ κτῆτορ[ος] διὰ δὲ συνδρομῆς τῶν ἐντιμοτάτων ἀρχόντων Κυρίου Ἰωαννάκου καὶ Κὺρ Δούκα καὶ τῶν λοιπῶν | καὶ ἀνιστορήθη διὰ ἐξόδων τοῦ ἐδεσιμοτάτου Κυρίου Παπᾶ Ἰωάννου υἱοῦ τοῦ Παπὰ Ἀναστασίου οἰκονόμου | ἔτος αψξβ (=1762) μηνὶ Ἰουνίου κα'.

Τῇ 13 Σεπτεμβρίου ἐπεσκέφθημεν ἐν τῷ Λιανοκλαδίῳ τοῦ δήμου Παραχελωιτῶν τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἔνθα ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου ἀνέγνωμεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην.

«Α. Οὗτος ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος ναὸς τοῦ Μεγαλομάρτυρος | ἁγίου Γεωργίου | οἰκοδομήθη παρά τινος εὐσεβοῦς κολουμένου Βήτου (1) **κατὰ τὸ ἔτος 1813.**

Β. Ἑτέρα κατασκευὴ τοῦ ναοῦ ταβάνη τέμπλεον καὶ ἱεραὶ εἰκόναι ἔγειναν εἰς τὰ 1840 δαπάνῃ τῆς Ἐκκλησίας καὶ δι' ἐπιμελείας τοῦ ἐνδεσιμοτάτου Παπαϊωάννου Εὐσταθίου Ζαβλάγγου Ἀναγ. Δάμπαση Γ. Κολοβου.

Γ. Πρὸς τούτους ἐζωγραφίσθη ἅπας ὁ ἅγιος Ναὸς κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Φι | λοχρίστου ἡμῶν Ὄθωνος Α'. Σὺν τῇ βασιλίσῃ αὐτοῦ Ἀμαλία | καὶ ἀρχιεπισκόπου Λαμίας | Καλλινίκου ἀρχιε.

---

(1) Κατὰ πληροφορίαν, ἣν ἔδωκεν ἡμῖν ὁ ἐν Λαμίᾳ ἱστοριοδίτης κ. Ι. Γεωργιάδης, οὗτος ἦν ἐπιστάτης τῶν ἐν Φθιώτιδι κτημάτων τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, λίαν τυραννικὸς καὶ αὐθαίρετος. Διὰ τοῦτο τῇ αἰτήσει τῆς γυναικὸς τοῦ ἐν Λαμίᾳ Βέη-ζαδὲ γαλὴλ Βέη, ἐγγονῆς οὔσης τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, οὗτος πανηγυρικῶς ἀπηγχονίσθη ἐν Ὑπάτῃ τῷ 1819.

ρατεύοντος δὲ τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας Παπαχρήστου Νικολάου καὶ Παπανικολάου Γ. Κολοβοῦ ἐπιτροπεύον δὲ τοῦ Ἀναγ. Κολοκυθόπουλος δι' ἐπιμελείας δὲ τοῦ Ἀναστ. Ζαβλάγκα Εὐθυμίου Λαμπάση Μάτση | Χρήστου Νικολ. | Χριστοπούλου Δημ. Κονδροῦ καὶ Γ. Μυλωνᾶ καὶ τῶν λοιπῶν χριστιανῶν.

Δ. Διὰ χειρὸς Ἀναγ. Ζωγράφος | καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Ἀναστασίου Ἀναγνώστου Ἰωάννου ἐκ Γρεβενῶν. 1862. Μαρτίου 5 ». (1)

Τῇ 13 Σεπτεμβρίου ἐπεσκέφθημεν τὴν Ὑπάτην ἤτοι τὰς Νέας Πάτρας, αἵτινες ἔχουσι δύο ναούς, τὸν Ἅγιον Νικόλαον, ὅστις ἦν καὶ ἡ ἀρχαία Μητρόπολις, καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. (2)

Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εὕρομεν εἰκόνας τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ Σεραφεὶμ ἐπισκόπου Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου τοῦ ἔτους 1797· ἐπίσης καὶ εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἡρωδίωνος. Αἱ δὲ λοιπαὶ εἰκόνες εἰσὶν ἔργα ἀθλίας τέχνης. Ἐν ταῖς Νέαις Πάτραις τῇ 14 Σεπτεμβρίου καταμετρήσαμεν τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἡρωδίωνος, ἑνὸς τῶν 70 Ἀποστόλων, καὶ πρώτου ἐπισκόπου Ὑπάτης, οὗ ἡ μνήμη τῇ 8 Ἀπριλίου· καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Ὑπάτης εὑρηται πάντοτε ἡ εἰκὼν τοῦ Ἁγ. Ἡρωδίωνος. Τοῦ ναοῦ τούτου ἐλάχιστα λείψανα περιεσώθησαν.

Ἐν τῷ ἀρχαίῳ Μητροπολιτικῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, περιεσώθη ἀρχαία εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· πρὸς δὲ λόγου ἄξιος

---

1. Τανῦν ὁ Ναὸς οὗτος δὲν ὑπάρχει, ἐπ' αὐτοῦ δ' ἀνιδρύθη ὅλως νέος.

2. Γνωστὸν ὅτι ἐν Ὑπάτῃ μεγάλη τῇ 14 Σεπτεμβρίου τελεῖται ἐμπορικὴ πανήγυρις. Κατὰ ταύτην ἐν τῷ ἔτει τούτῳ 1896 τὴν ἱερουργίαν ἐτέλεσεν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ Ὑπάτης ὁ ἀπὸ τῆς ἐφημερείας τοῦ Ἀθήνησι Ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Λειψίᾳ ὁμωνύμου Ναοῦ, Μητρικὸς ἰδίως ἡμῶν φίλος Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Κωνσταντῖνος Καλοζύμης ἐν ἁπλῇ πατρικῇ γλώσσῃ ἀπὸ τῆς ὡραίας πύλης κηρύξας πρὸς τὸν λαόν.

Δυστυχῶς κατὰ τὴν νύκτα ταύτην τῆς 14—15 Σεπτεμβρίου σφοδρὰ θύελλα ἐπιπεσοῦσα ἐπέφερε φοβερὰν πλημμύραν τοῦ ποταμοῦ τῆς Ὑπάτης, ἐν ᾧ καὶ τινες τῶν ἐν τῇ πανηγύρει συρρευσάντων ἐπνίγησαν.

κῶδιξ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως Νέων Πατρῶν, 0,53×0,40, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς:

« Κῶδιξ ἱερὸς τῆς Μητροπόλεως νέων Πατρῶν ἐν ἔτει ἀπὸ θεογονίας τῷ ,αωζ (1807) — Βίοι καὶ πολιτεῖαι τῶν πανιερωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων ἀπὸ τὸ αχν (1650) ἔτους τοῦ σωτηρίου ὡς εὑρέθησαν γεγραμμένα ἔν τινι παλαιῷ βιβλίῳ ».

Τῇ 17 Σεπτεμ. μετὰ τοῦ Σεβ. ἀρχιεπισκόπου κ. Κωνστ. Καλοζώμη ἐπεσκέφθημεν τὴν ἐγγὺς κειμένην Μονὴν τοῦ Ἁγάθωνος, θαυμάσιον ἀρχιτεκτονικὸν οἰκοδόμημα, οὗ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν κάτοψιν καταμετρήσαντες κατεθέσαμεν ἐν τῷ Μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 2320 (Εἰκ. 9).

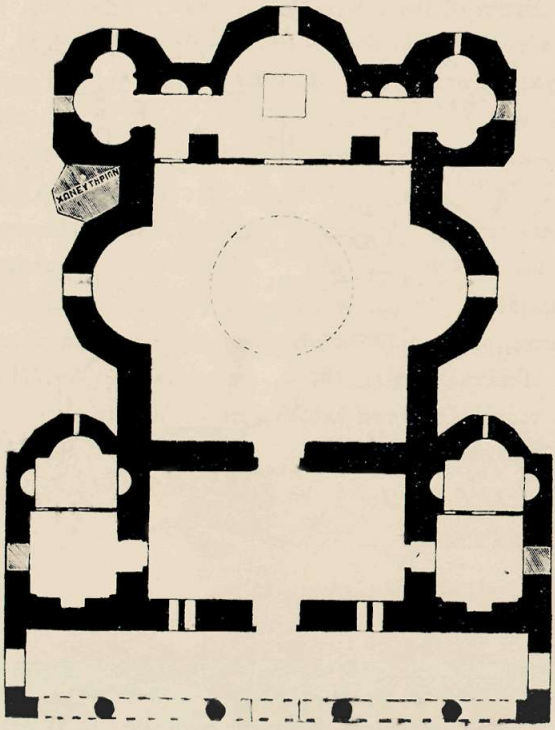

Εἰκ. 9.

Ἀρχιτεκτονικὴ κάτοψις τοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς Ἁγάθωνος

Ὁ ναὸς ἐστιν ἔργον ιε'—ις'. αἰῶνος. Πάντα ὅμως τὰ ἐν αὐτῷ

παρουσιάζουσιν ὄψιν ὅλως νέαν. Ἁγιογραφίαι διεσώθησαν μόνον ἐν τῇ Ἱερᾷ Προθέσει καὶ τῷ Διακονικῷ καὶ τοῖς δύο παρεκκλησίοις τοῦ νάρθηκος.

Ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους εὕρηται ἡ εἰκὼν τοῦ κτήτορος Χατζηδημάκη, ὅστις κρατῶν τὴν ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσαν Ἐκκλησίαν φορεῖ ἐρυθρὰν γοῦναν ἕως κάτω, ἔχουσαν μανίκια στενά. Περὶ τοὺς ὤμους δὲ ἐφαπλοῦται ἐπώμιον, λευκὴ πάλιν γοῦνα. Τὸ πρόσωπον καὶ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς εἰσὶ κατεστραμμένα. Φέρει στενότατον κόκκινον πανταλόνι (ποτοῦρι), οὗτινος φαίνονται μόλις 0,045, καὶ κόκκινα σανδάλια.

Ἐν τοῖς ἀπεριμμένοις ἀμφίοις τοῦ ναοῦ εὕρομεν πολυτιμότατον μέλαν μεταξωτὸν ὠμοφόριον μηκ. 3,60 πλ. 0,28, ὅπερ κατεθέσαμεν ἐν τῷ Μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 2241. Ἐπ' αὐτοῦ ἀναγινώτκομεν:

ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς ἄκρας

« † **Φιλοθέου Ἀρχιερέος ,ΖϚΜΓ** (=7143=1635) »

ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας

« † **Δούλης Θοῦ** (=**Θεοῦ**) **Μαλοῦκος ΖΡΜΓ** (=7143=1735) ».

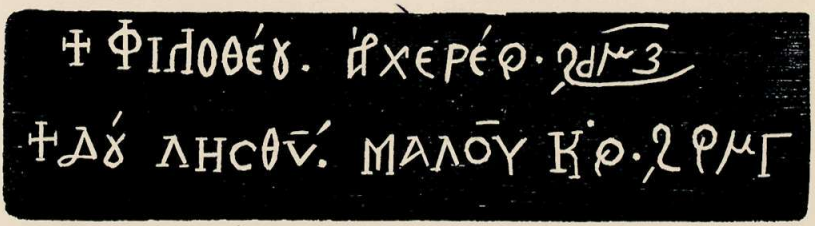

Ἐκ τούτου ἀριδήλως βλέπομεν ὅτι καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ἐν τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ μελανοῖς ἐχρῶντο ἀμφίοις. (1).

Τῇ 19 Σεπτεμβρίου ἐξητάσαμεν τὴν Στυλίδα.

---

1. Ἐν Βυζαντίῳ γνωστὸν ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κατὰ τὴν Μεγάλην ἑβδομάδα μέλαιναν ἀμφιέννυται στολήν, ἤτοι μέλαν ἐπιτραχήλιον, σάκκον ὠμοφόριον μίτραν, ράβδον κ.τ.λ. ἐν δὲ τῇ προθεωρίᾳ Ἰωάννου Ναθαναὴλ σελ. ιθ. ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστὴν πολλάκις ἐνεδύοντο κόκκινα εἰς ἔνδειξιν τοῦ μαρτυρικοῦ πάθους τοῦ Κυρίου. «Οἱ ἱερεῖς φοροῦσιν ἄσπρα ἱερὰ ἐνδύματα διὰ νὰ φαίνεται εἰς αὐτοὺς ἡ καθαρότης τῆς χάριτος καὶ τὸ φω-

Ἐν τῷ μόνῳ δὲ ἐνοριακῷ ταύτης ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ναῷ νέῳ εὕρομεν εἰκόνα τῆς ὁδηγητρίας ἔργον τοῦ 1600—1700 δυστυχῶς κατεστραμμένην διὰ ἀτέχνου ἐπιδιορθώσεως.

Ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς Στυλίδος ἐπὶ ὀξυκορύφου λόφου ἐπεσκέφθημεν τὴν διαλελυμένην Μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως (μηκ. 11.70 πλ. 8 65) μετὰ τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Βλασίου, ἐξ οὗ καὶ ἡ Μονὴ « Ἅγιος Βλάσιος » καλεῖται.

Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ναοῦ ἀναγινώσκομεν ἀνορθογράφως τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην :

† ἀνιστορίθη ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος ναὸς οὗτος | τῆς ἁγίας μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν | Ἰησοῦ Χῦ (=Χριστοῦ) ἀρχιερατεύβοντος τοῦ Θεοφαιλεστάτου ἐπησ | κόπου Κυρίου Κὴρ Ἀνθήμου καὶ ἡγουμαιναίβοντος ἡερεμίου νε | ρομονάχου καὶ διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου Κωνσταντῆ καὶ Νικολὼ τῶν | Καραλμπαίων | καὶ ἀναγνόστου τῆς Μόρφος ἔτος 1752 ὀκτοβρίου 1.

Αἱ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἁγιογραφίαι εἰσὶν ἀνάξια λόγου ἔργα τοῦ 1752.

Ἐπὶ τοῦ θόλου περὶ τὸν παντοκράτορα ἀναγινώσκομεν :

« † Ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ Κς (=Κύριος) ἐπὶ πάντας τοὺς οἰοὺς (υἱοὺς) τῶν ἀνθρώπων ».

Ἐπὶ τῆς κόγχης τοῦ ναοῦ παρίσταται ἡ πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν. Κάτωθεν δὲ ἡ θεία Μετάληψις· καὶ κατωτέρω οἱ Μεγάλοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἱεράρχαι Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Μέγας Βασίλειος καὶ Μέγας Ἀθανάσιος. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ παρίσταται ὁ ἅγιος ἄρτος ἐν μορφῇ βρέφους.

Ἀξιολογότεραι εἰσὶν αἱ ἁγιογραφίαι αἱ περισωθεῖσαι ἐν τῷ ἐγγὺς ναΐσκῳ τῶν Γενεθλίων τοῦ Προδρόμου (μηκ. 6,80 πλ. 5.45),

---

τεινόν, πολλαῖς φοραῖς ἐνδύνονται καὶ κόκκινα, τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην τεσσαρακοστήν, σημεῖον, νὰ κλαίωμεν τὴν ἁμαρτίαν μας, καὶ δι' ἐκεῖνον ὅπου ἐσφάγηκε δι' ἐμᾶς, ἵνα ὅταν ἐνθυμηθῶμεν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ πάθους νὰ τὸν μιμηθοῦμεν ».

ὧν διακρίνεται ὁ Ἅγιος Κυρίκος (νήπιον), ὅστις δεικνύων τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ πληγὴν λέγει τῷ Σωτῆρι :

« Διὰ Σὲ Χριστὲ τέθλακέ μου τὴν κάραν ».

Ὁ αὐτὸς Ἅγ.Κυρίκος ἐν τῇ ἁγιογραφίᾳ τοῦ μεγάλου ναοῦ παραλάσσοντα λέγει ταῦτα: **Μὴ πτοῦ Μῆτερ μου τὰς ἀπειλάς.**

Ἐν τῷ μύακι εἰκονίζεται ἡ Πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν· καὶ ὑπ' αὐτὴν οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Βασίλειος ὁ Μέγας καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος συλλειτουργοῦντες.

Ἐν μέσῳ τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ παρίσταται ὁ Ἅγιος Ἄρτος ἐν τύπῳ τετραβλώμου σφραγῖδος.

Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ναοῦ τοῦ Προδρόμου ἀναγινώσκομεν :

Εἰκ. 10.

Ἰησοῦς Χριστὸς νικᾷ
Φῶς Χριστοῦ Φαίνει Πᾶσι.
Ἔτους ,ζξξ (=6067=1559)

Ἱστορίθι ὁ Θιος ναὸς | τοῦ τιμίου Προδρόμου διὰ | συνδρομῆς τοῦ Πανοσιωτάτου καθηγουμένου | Κυρίου Νικηφόρου ἐπὶ τῆς Ἀρχιερατίας | τοῦ θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ζητουνίου | Κυρίου Ἀνθίμου ἐπὶ ἔτους 1755 | ἐφιμερεύοντος Παησίου | ἱερομονά | χου Ἀπριλίου ις'.

Ἀμφότεροι οἱ ναοὶ εἰσὶ σύγχρονοι.

Ὄπισθεν τοῦ Ἱεροῦ βήματος ἄνω τῆς κόγχης ἐπὶ λίθου ἐγεγλυμμένου καὶ προχείρως ἐχνογραφηθέντος ἀναγινώσκομεν : (Εἰκ. 10).

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν περιηγήσεων ἡμῶν κατὰ τὸ ἔτος 1896.

Γ'. Λόγου ἄξια ἀντικείμενα κατὰ τὸ ἔτος 1896 εἰσελθόντα εἰς τὸ Μουσεῖον ἡμῶν.

Τὰ σπουδαιότερα τῶν εἰς τὸ Μουσεῖον ἡμῶν περιελθόντων ἀντικειμένων εἰσίν. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 2209 ἐξόχου τέχνης χρυσοκέντητον ἐπιγονάτιον, ἐφ' οὗ εἰκονίζεται ὁ ἱερὸς νιπτήρ.

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 2210 καὶ 2211 χρυσοκέντητα ἐπιμάνικα, ἐφ' ὧν εἰκονίζεται ἐπὶ τοῦ ἑνὸς μέν, ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου, τὸ «**μή μου ἅπτου**». Τὸ ὑπ' ἀριθ. 2241 μέλαν ὠμοφόριον, περὶ οὗ ἰδὲ ἐν σελ. 47, καὶ

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 2248—2300 καταγραφέντα βιβλία ἐκ δωρεᾶς τῆς κ. Ἀργυρ. Πασπάτη.

Αἱ περὶ τῶν ἡμετέρων ἔργων κρίσεις, αἱ δημοσιευόμεναι ἐν τοῖς « Βυζαντινοῖς χρονικοῖς » (τόμ. Ι.) καὶ ἐν ἰδιαιτέρᾳ κρίσει τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας κ. Schultze (Theologisches Literaturblatt, 30 Oct. 1896), εἰσὶ λίαν παρήγορα ἐχέγγυα διὰ τὰς ἐργασίας τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας.

Μετ' εὐχαριστήσεως δὲ γνωρίζομεν τοῖς φίλοις ἑταίροις, ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας δι' ἐγγράφου αὐτοῦ ὑπ' ἀριθ. $\frac{7065}{4698}$ ἀπὸ 22 Μαΐου 1896, γνωρισθέντος ἡμῖν δι' ἐγγράφου τῆς Πρυτανείας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὑπ' ἀριθ. $\frac{1722}{1341}$ ἀπὸ 24 Μαΐου 1895, ἐνεκρίθη ἵνα ὡς Ὑφηγητὴς διδάσκωμεν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ τὸ μάθημα τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας.

Ἡ προσενεχθεῖσα τιμὴ αὕτη εἶμαι βέβαιος, Κύριοι, ὅτι στενότερον συνδέει τὰς ἐργασίας τῆς Ἑταιρείας ἡμῶν πρὸς τὴν Ἐπιστήμην τῆς ἡμετέρας Πατρίδος.

Ἐν τέλει δὲ εἰς ἀπάντησιν ἀμφισβητήσεως τοῦ τακτικοῦ μέλους τῆς Ἑταιρείας ἡμῶν κ. Ν. Τσιγαρᾶ, ἐξενεχθείσης κατὰ τὴν Συνεδρίασιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῆς 19 Ἀπριλίου 1896 περὶ τῆς σιδηρᾶς ζώνης, τῆς ὑπ' ἀριθ. 2141 καταγραφείσης ἐν τῷ Μουσείῳ, ὅτι αὕτη δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς ζώνη ἀσκητική [1], ἀλλὰ δι' ἄλλον σκοπόν, ἔχομεν ἐπιδεῖξαι ἐπιστολὴν τοῦ

---

1. Τοιαῦτα τῶν ἀρχαίων ἀσκητῶν βασανιστήρια ὅρα Μεγ. Βασιλείου Ἐπιστολ. Ι 45. ἔκδ. Migne XXXII σελ. 365—368, Χρυσοστόμου πρὸς Ἐφεσίους, ἔκδ. Migne LXII 10 ἐξ οὗ καὶ μοναχοὶ σιδηρούμενοι.

Προηγουμένου τῆς Μονῆς Δουσίκου κ.Θεοφάνους Ἀγγελίδου ἀπὸ 10 Μαρτίου,ἐν ᾗ γνωρίζεται ὅτι ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ζώνη μοναχῶν. (2)

---

2. Ἰδοὺ ὡς ἔχει ἡ ἐπιστολή:

Ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ Δούσικου τῇ 10/3/96.

Ἀξιαγάπητέ μοι κύριε Γ. Λαμπάκη.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Ὅσον διὰ τὴν σιδηρᾶν ζώνην, γνωρίζω ὑμῖν ὅτι τὴν ἐφόρουν οἱ παλαιοὶ μοναχοὶ τῆς Μονῆς, τὰς νύκτας ἐν τῷ κελλίῳ των, καθ' ἃς ἐξετέλουν τὰς παννυχίους πρὸς Ὕψιστον εὐχὰς καὶ δεήσεις καὶ διὰ νὰ δύνανται ν' ἀντέχωσιν ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ ὀρθοστασίας, ἔδενον ἐκ τῶν κρίκων τῆς ζώνης μὲ σχοινίον σπάγγο χονδρὸν ἑνὸς δακτύλου ἀπὸ ἑτέρους κρίκους, οὓς εἶχον ἐν τῷ νταβανίῳ ἐνώπιον τοῦ προσκυνηταρίου ἐν τῷ κελλίῳ των, καὶ ἅμα ὡς κατελάμβανεν αὐτοὺς ὁ ὕπνος ἐκ τοῦ πολλοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος καὶ ἀϋπνίας καὶ ἐπρόκειτο νὰ καταπέσωσιν εἰς τὸ ἔδαφος, ἀνεπαισθήτως ἐκράτουν αὐτοὺς τὰ σχοινία τὰ ἐκ τοῦ νταβανίου ἠρτημένα καὶ ἐκ τῆς ζώνης δεδεμένα. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ ἐκ παραδόσεως τῶν ἀρχαιοτέρων εἴδησις.

Ὅσον δὲ διὰ τὴν διὰ τρελλοὺς χρῆσιν αὐτῆς, ὡς εἶπεν ὑμῖν ἕτερός τις, τοῦτο ἐν τῇ Μονῇ Δουσίκου δὲν ὑπῆρξε, διότι ἡ Μονὴ αὕτη οὔτε ὑπῆρξέ ποτε προσκύνημα διὰ τρελλούς, οὔτε ὑπάρχει, εἴτε διότι ἡ θύρα τῆς Μονῆς δὲν ἦτο ἰσόγειος, εἴτε διότι ὁ κτήτωρ τῆς Μονῆς Ἅγιος Βησσαρίων δὲν ἔλαβε τοιαύτην παρὰ Θεοῦ χάριν θεραπεύων τοιούτους, εἴτε, εἴτε.... τοιοῦτον προσκύνημα ὑπῆρξε, καὶ ὑφίσταται ἐν Βαρπόπῃ τοῦ Δήμου Πιαλίων ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου Μυρέων, ἔνθα ὑφίστανται κρίκοι καὶ ἁλύσεις ἱκανοὶ προσηρτημένοι ἐνὶ τῶν κιόνων τοῦ Νάρθηκος τοῦ Ναοῦ τούτου ἐξ ὧν δένουσι μέχρι σήμερον τοὺς τρελλούς, ὧν οἱ πλεῖστοι θεραπεύονται. — Ταῦτα καὶ περὶ τῆς ζώνης κατὰ τὸ ἐνόν.

Ὁ προηγούμενος τῆς Μ. Δούσικου

Θ. ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ